

På rundtur i östra Nyland

— Det är som att se sina egna hemtrakter med en turists ögon.

Det var två smockfulla busslaster upprymda och förväntansfulla resenärer som gav sig iväg på rundtur i Östra Nyland i lördags. Det var Östra Nylands turistförening som stod för guidningen med anledningen av att Turistförbundet fyller 100 år i år.

På landsvägsetapperna fick man sig till livs bakgrundsinformation om respektive kommuner. Våra guider var Ritva Taipale och Kyllikki Kjerin, som dagen till ära var iförd baderskornas festdräkt; svart långkjol, rött liv och vit blus.

— »Int vil man nu rikit kom ihåg all årtal», tyckte någon när dagen började lida mot sitt slut, men annars var alla nöjda med guidningen, som gick på finska och svenska.

NYTT OM LOVISA

Först tog vi en liten tur i staden. Namn som Chiewitz, Sibelius och Forssell är oundvikliga när det är fråga om Lovisa men vi serverades också en mängd information som garanterat var ny för de flesta. Hur många känner till slaget vid Essobacken 1918 och minnesstenen där? Och vem vet att statyn vid tranbrunnen är gjord av Jussi Mäntynen 1951?

Den första anhalten var Rökfors bro i Abborfors. Bron, som numera är avstängd för motortrafik, blev färdig 1928 och är den första i sitt slag.

Rundturen hade välsignats med ett rasande vackert väder så det var fritt fram att vandra i naturen där tillfälle bjöds.

— Här sku de finnas fina julgranar, sa en.

— Hur kan du tänka på julen när det är så fint väder, fick han till svar.

På andra sidan bron finns resterna av Lill-Abborfors gränsbefästning. På 1770-talet var pesten den stora skräcken och alla som kom till Finland från den ryska sidan utsattes för en 42-dygns karantän. Till de preventiva åtgärderna som vidtogs under karantänen hörde bland annat åttidusdusch och ölvälling?

På vägen till Rökfors bro utpekades en gammal marknadsplats i Abborfors dit man på 1740-talet ville placera den blivande staden i Lovisa. Men jordmänen var gynnsammare i dåvarande Degerby, och så gick det som det gick.

Strömfors bruk, en unik bruksmiljö, en idyllhet — pietetsfullt restaurerat.

GULD OCH GRÖNA SKOGAR

Färden gick vidare till Strömfors bruk. På en timme skulle vi bekanta oss med den gamla bruksmiljön, där MTV-serien Det gröna guldets land för övrigt spelas in.

En del av oss gick direkt till Jouni Jäppinens smyckesverkstad. Hans ateljé och arbetsrymman är inrymda i en uthuslänga och det är meningen att även andra konstnärer och hantverkare småningom skall beredas plats här.

Jäppinen är utexaminerad guldsmed och startade verkstaden i fjol.

— Det är nog mest sanadär moderna smycken här, anmärkte en tant försiktigt.

Och visst var de moderna och vackra. Slipade stenar i alla regnbågens färger, örhängen, armband, halsband, vackert, vackert.

På bruksmuseet berättade Gösta Backman om bruket och dess historia för alla som bara ville höra på.

SCHJERFBECK VID ALTARET

Upe på en liten höjd ligger den 200 år gamla träkyrkan i Strömfors. Församlingens stolthet är altartavlan »Jesu uppståndelse» som Helen Schjerfbeck målade vid 19 års ålder. Kyrkan, som för övrigt är åttkantig, är ljus och luftig och fri från det allvar som tynger många av våra kyrkor.

ÅTERUPPLIVADE MINNEN

Så följde en halvtimmes landsvägsetapp under vilken det var andra än guiderna som också ville prata. Det var många som än en gång rörde sig i trakter bekanta från barndomen och som kom ihåg gångna tider. Sorlet i bussen överröstade nästan guidernas röster, men det var bara ett tecken på intresse och engagemang. Eventuella luckor i våra guiders minne eller uppgifter fylldes snabbt i.

KONST I GAMMAL SKOLA

Efter kilometervis av slätter svängde vi in till Ilja West. I dörren mötte oss själaste Ilja West

eller Ilkka O. Lehtinen som konstnären verkligen heter. Konstcentret är inrymt i Kimoböle gamla skola och det öppnades i juli 1986. Här finns Lehtinens ateljé, hans utställningsutrymmen och ett café. Målningar i olja och akryl samsas med grafiken. Lehtinen säger själv att grafiken är hans starka sida och vi fick se ett arbetsprov.

— Arbetsamt, hördes i publiken.

— Jag tror jag far hem och tar fram penseln själv, hördes en syrlig kommentar kring en serie tavlor med obestämt motiv.

Men i övrigt tycktes konsten behaga besökarna trots att kommersen var obefintlig.

— Man måste väl fara hem och börja spara pengar till en tavla då, sa en fru.

— Ja, gör det och välkommen tillbaka sen, svarade konstnären själv.

Och när man väl har gjort sig omaket att ta sig till Ilja West, så ångrar man sig inte. Det är en mångsidig utställning som här finns till påseende.

SKÄRGÅRDMUSEET — SEVÄRD OAS

Efter matpaus på Bagarstugan i Liljendal började den sista etappen på rundturen. På kringelkrokiga vägar åkte vi ner till Skärgårdsmuseet i Rönnsås. Där stod Pelle Tuominen och Göran Asplund beredda.

Museet är inrymt i något som mest liknar en gammal lada. Nedre våningen består av en enda stor sal. Det höga taket stöts av bjälkar och inne är det svalt och lite dunkelt. Det doftar gammalt trä och gamla båtar. Basutställningens föremål är fantasifullt arrangerade kring olika teman.

— Vi vill visa skärgårdens utveckling från istiden och fram till idag, säger Göran Asplund.

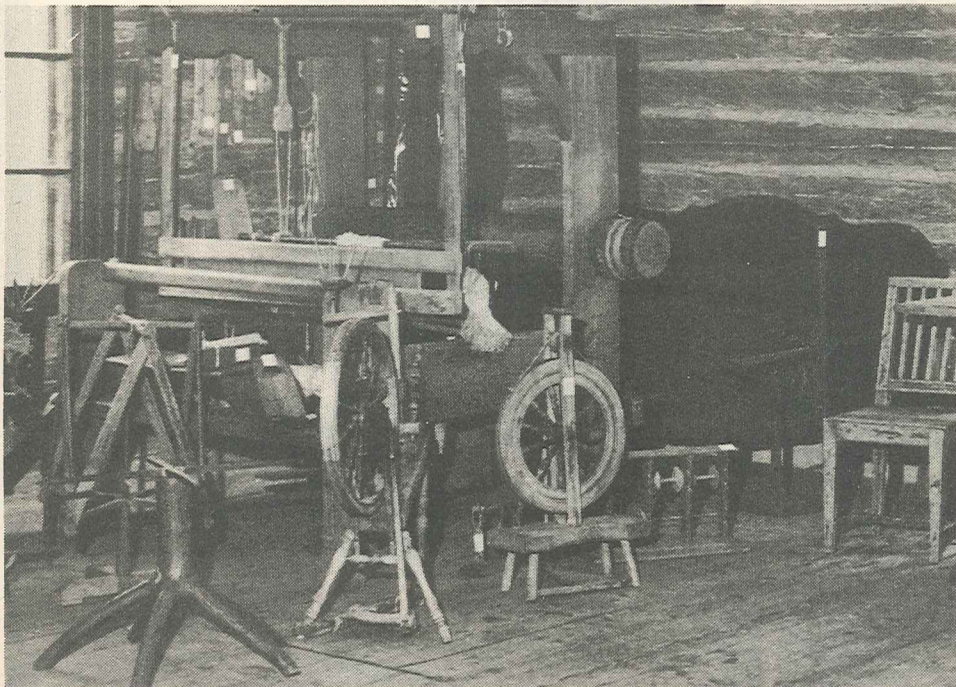
Här finns bl.a. en äkta kofärja och en båt för notfiske. Notfiske var förr den allmännaste fiskemetoden. Från 1500-talet finns uppgifter bevarade om att det i Sibbo, Borgå och Pernå fanns ca 50 notar. Man bildade notlag, som i Pernå hade mellan 2 och 7 deltagare. Notlaget leddes av notkungen.

Kung i den övre våningen var Pelle Tuominen som visade en diaserie om skötbåten Skäri-Musses tillblivelse. Den övre våningen är tillägnad gamla båtar och båtbyggen. Upe är det ljusare. Ett fönster på ena kortsidan under de enorma takåsarna släpper in solen.

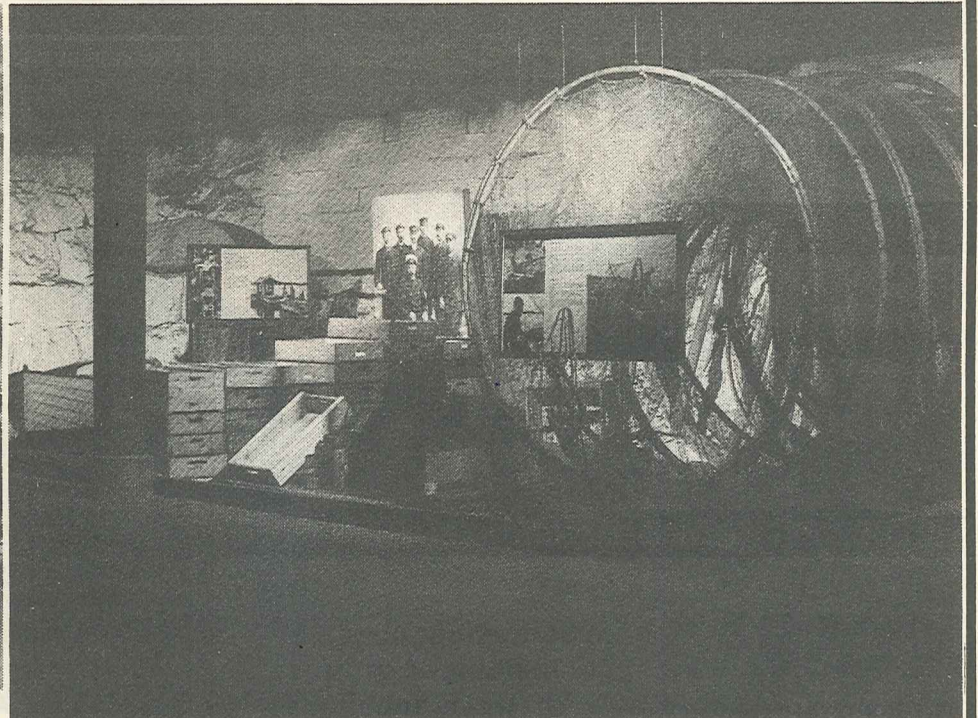
I sommar ska det försiggå en vrakutställning i skärgårdsmuseet så alla kan passa på att åka ner till Rönnsås och insupa ett stycke skärgårdshistoria, det är en avsevärd mängd gamla båtar som funnit ro i skärgårdsmuseet.

Det var en betydligt stillsammare skara som bänkade sig för hemresan till Lovisa. Kyllikki Kjerin serverade ännu ett stycke herrgårdshistoria innan vi var hemma igen, lite tröttare men mycket klokare. Gott folk, far på rundtur i Östnyland förrän ni far någon annanstans, det lönar sig!

SL

Virböle hembygdsmuseum i Strömfors är ett gammalt torp omgivet av en genuin gårdshelhet med loftboda och trädgårdsgunga. I utrymmena dokumenteras gångna tiders vardagsliv.

I Rönnsås skärgårdsmuseum får man en djupdykning i gångna tiders skärgårdsliv.